

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**In hoc opere haec cōtinentur || Noua translatio primi libri
geographiae C#[I].Ptolomaei: ... || Ioanne Venero
Nurenberge. interprete. || In eundem primum librum ...
argumēta ... || & annotationes ...**

Ptolemaeus, Claudius

Nürnberg, 1514

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-248672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-248672)

Capitulum primū. Quo differt geographia a chorographia.

GEOGRAPHIA imitatio est pictura/ depræhensæ/ terræ/ partis totius/ cum his quæ tanquã ad totum ipsi coniuncta sunt. Et a chorographia differt/ Nam hæc partilia refecans loca/ eorum quemlibet seorsum & scdm se ostendit/ simul quoq; describens omnia ac fere minima quæ illis contenta sunt/ velut portus/ villas/ populos & primorū fluminū diuerticula/ & his propinqua. Ipsi autē

Geographia qd

g
tibus circūscriptionibus ei cōiuncta sunt/ velut sinus/ magnæ vrbes/ gentes atq; flumina/ necnō & quodlibet genus insigniorum. Chorographicus quidem finis habetur in ipsa partis repræsentatione/ vt si quis aurem aut oculum solum imitaret. Geographicus vero rei vniuersæ intuitu ad instar eorum qui totū caput describunt. Subiectis em̄ simulacris cum principales partes imprimis compaginatae fuerint/ atq; etiam vt decet cōmensuratae/ quo picturas suscipiant/ ex conuenienti aspectuū remotione debet esse distantia/ vt completū ne sit an in parte hæreat vniuersum sensu discutiat. Cōuenit itaq; rationabiliter ac non incōmode/ ipsi quidem chorographiæ minutiorum partium pprietates attribuere/ geographiæ vero ipsas puincias cum his/ quæ fm̄ vniuersalē constitutionē adiacent/ perinde ac principales partes/ & magnitudinibus ac symmetriis iuste digestas. Orbis autē locales regionū situs/ quos chorographia tractat ab earum positionibus/ quæ in tellure continent/ frequētius sunt diuersi. Etenim ea quā plurimū versat̄ circa locandorū qualitatem magis quā quantitatem. Nam similitudinis vbiq; ac diligenter/ symmetriæ vero positionū/ non tam exactam curam agit. Sed geographia circa quantitatem plusquā qualitatem. Nam distantiarū pportionis prouidentia in omnibus quidē facit/ similitudinis vero vsq; ad maiorū partiū circūscriptiones/ & fm̄ figurā tm̄. Vnde & illa quidem locorū eget pictura/ vir em̄ nullus chorographiā exercebit/ nisi pictor. At hæc neutiquā. Conatur nanq; per exiguas litterarū inscriptiones/ necnō & pūctationes ostendere/ & situs & ipsas vniuersi figurationes. Iccirco illa quidē nihil opus habet mathematicæ institutionis/ ibi vero hæc præcipuas sibi partes vëdicat. Considerare em̄ oportet totius terræ & figurā & magnitudinē/ deinde quæ ad ipsam cōtinentē positio velut & depræhensæ eius pars. Dicendū quoq; est & quanta sit & qualis. Et amplius eorū in hoc loco singula/ subter quos sunt cœlestis sphaere parallelorū/ ex quibus diertū atq; noctiū magnitudines. Et quæ fm̄ verticem fiunt fixorū siderū/ quæq; supra terrā/ & quæ subter terra semp ferunt. ac quæ cunq; circa habitationē ratione cōiungimus. Decet etiā assumere quæ supremæ ac pulcherrimæ sunt speculationis demonstrata per mathemata cū humanis depræhensionibus/ cœlum ipm̄ ita natura se habere/ quod potest nobis circa multa apparere/ terram vero propter effigiē/ qm̄ vera maximaq; substantia existit/ & non ambiens nos/ neq; cunctam/ neq; secundū partē/ ab eisdem adoriri posse.

Capitulū secundū. Quæ oporteat subiicere ad geographiam.

q
Vis autē finis sit geographiā exercētī/ & quo differat a chorographo/ per hæc quasi in capitulis suffiguratū esto. Cum autē in præsentiarū sit propositum: designare fm̄ nos terrarū orbem cōmensuratū ei velut maxime is fm̄ veritatē existit/ necessariū existimamus præassumere/ qm̄ huiusmodi institutionis antecedens est/ historia itineraria plurimā faciens noticiā/ extraditione corū/ qui cū inspectiua sciētia particulares prouincias circumiuerūt. Et quia huius inspectionis ac traditionis vna quidē est geometrica/ altera vero meteoroscopia. Geometrica quidem per tenuem mensurationē distantiarū ipsas locorū positiones adinuicē ostendit. Meteoroscopia vero idem per cœlitus apparentia cum astrolabiis & sciotheris instrumentis efficit. Hæc quidē vt perfecta & infallibilior/ illa vero vt facilior promptiorq; at huius indiga. Primū em̄ & necessariū est fm̄ vtrunq; modū supponi: ad qualē mundi positionē/ inquisitorū duorū locorū distantia cōuersa sit. Nō em̄ simplicit̄ scire oportet dūtaxat/ quantū hic ab illo solū disteterit/ sed etiā vbi/ hoc est/ ad septentrionē quoq; dicendū est/ aut ad orientē/ vel ad partiliores his nutationes. Impossibile autē est id ipsum exacte considerare/ absq; ea/ quæ per dicta instrumenta sit obseruatione/ a quibus in omni loco & tempore faciliter ostendit/ meridianæ lineæ positio/ & per eā. expetita distantia. Deinde & hoc dato/ ipsa quidē stadiasmoꝝ mensuratio/ neq; certā infert veri depræhensionem/ quoniā raro rectis contingit viis incedere/ simul additis multis diuerticulis/ & fm̄ vias/ & fm̄ nauigationes. Et oportet in viis quidem id quod superabundat/ apud diuerticulorū qualitatem & quantitatem cōiectantes ex omnibus stadiis auferre/ ad eorum inuentionē quæ in rectitudine sunt. In nauigationibus vero idem quoq; apud lationes statū/ quā plurimū non easdē vires seruātium ad discutiendū normā non habet. Neq; etiam intermedia ptransitorū locorum distantia/

quāuis exacta fuerit sui a d totū terræ ambitū rationē contribuet/ aut ipm ad æquinoctialē & polos situm. Illa vero per cœlitus apparentia quodlibet horum accurate prebet/ simul ostendens/ quantas circūferentias inuicem intercipient descripsi per subiecta loca circuli/ paralleli atq; meridiani/ id est/ paralleli quidem cadentes inter se & æquinoctialē/ meridianorū circūferentias/ meridiani vero cōtentas a se easdē æquinoctialis atq; parallelorū periferias. Et quantā preterea duo loca intercipient circūferentiā eius/ qui in terra maximus circulus inscribit. Nihil deniq; indigēs stadiorū numeratione ad reperiendā rationē/ quæ est a terræ partibus ad totū descriptiōis circuitū.

Sufficit em̄ vt eius ambitū in sectionibus quotcūq; supponamus/ in tot ac tantis partibus quoq; ostendere distantias super circulis in ea maximis. At forte diuidendo totum ambitū/ aut huius partes in subiecta & nota interualla/ ea non cōuenient nostris dimensionib⁹. Ideoq; propter id solum/ necessariū fuit adaptare aliquā directā viam/ alicui super continentē simili maximi circuli circūferentiæ/ & capientes huius rationē ad circulum ex apparentibus/ ipsum autē subter hoc viā stadiasmū ex mēsuratiōe ab data parte totius ambitus stadiasmos. id est/ stadiorū multitudo manifesta fiet. Preassumpto enim ex mathematicis esse continuā telluris & aquæ superficiē atq; fm̄ vniuersales partes sphaericā & circa idē centrū sphaere cœlorū. Itaq; per centrū incidentiū superficiē quā libet cōmunes sui & dictarū superficiē sectiones facere maximos in se circulos. Et cōsistentes in se super cœtro angulos intercipere/ similes circuloꝝ periferias cōtingere/ earū sup terra distantiārū. Et quantitātē quidē stadiorū si directā fuerint ex mēsurationibus accipi/ rationē vero quæ est ad totum ambitū/ ex eis quidem nullatenus/ propter periculi difficilē accessum. at ab aliqua simili alius cuius super continentē circuli circūferentia. Quoniā autē huius quidē sumi potest ad orbis ambitū ratio eadē autē fit/ alicuius in terra similis sectionis/ ad aliquē in ea maximū circulum.

Capitulū tertium. Qualiter ex stadiasmo existentis directæ distantiæ/ & si nō subter eundem meridianū fuerit/ ambitus terræ stadiasmos sumatur/ & e contra.

Vi ante nos fuere non rectam tantū quærebant in terra distantiā vt maximi circuli circūferentiā efficerent/ sed & positionē/ habentē/ in vnius plano meridiani/ & obseruantes per sciotheros signa duo distantiæ & iuxta ea/ interceptam ab ipsis meridianis periferiā similem habebant ei quæ ipsius itineris. Atqui hæc in vno vt dicebamus plano constituebant/ eiectis lineis rectis/ per terminos sup ea/ quæ fm̄ verticē signa coincidentibus adinuicē. & quoniā cōmune circuloꝝ centrū est coincidentia signū/ quāta igit̄ apparebat pars existens ipsius p polos circuli/ inter iuxta verticem/ signa periferia/ tantā supponebat ipsam in tellure distantiā totius ambitus. Qd̄ autē etiā non per polos sumpserimus/ ipsum iuxta mēsuratā distantiā circuli/ at maximo circulo quoq; ppositū potest demonstrari/ eleuatiōibus in terminis similiter obseruatis/ atq; positione/ quā habet ad alterū meridianū ipsa distantia/ prebebimus nos per preparationē instrumenti meteoroscopii/ per quod & multa alia prompte capimus/ vtilissima. Etiam & om̄i quidē die ac nocte in obseruatiōis loco/ eleuationē borealis poli/ om̄i autē hora meridionalē situm/ & diuersiones ad ipm/ hoc est/ quales faciat angulos per viam descriptus maxim⁹ circulus cum meridianio ad iuxta verticem signū per quos similiter quæ sita periferiā ex ipso meteoroscopio ostendimus/ & etiā interceptam a duobus meridianis cum alii fuerint quam æquinoctialis/ paralleli. Itaq; fm̄ talē præceptionem vnius directe tantū distantiæ in terra mēsuratæ/ vniuersum ipsius ambitus stadiasmū reperiri/ per hunc autē & reliquū/ atq; quosdā aliarū absq; remensione. Et si fuerint non om̄ino directæ/ neq; sub eodē meridianio aut parallelo/ prorsus tamen annutationis precisio accurate sit accepta/ & finitū eleuationes per rationē etiā subtendentis distantiā periferiæ ad maximū circuli. Et stadiorū multitudo/ a deprehensio totius terre ambitu p̄mpte potest cōputari.

Capitulum quartum. Quod oporteat ex apparētibus obseruata præsupponere eis/ quæ ex peragratiōis historia.

Is autē sic habētibus/ siquidē qui particulares regiones peragrauerāt talibus obseruatiōibus vti fuissent/ idoneam om̄ino potuissent fecisse orbis descriptionē. Deinde vero solus Hipparchus in paucis ciuitatibus/ pro tanta earū multitudine/ quæ in geographia subiūgent/ eleuatiōes borealis poli tradidit/ eas quidē sub eisdem iacentes parallelis. Quidam autē post eas/ & aliqua oppositorū locorū ab æquinoctiali nō æqualiter remota/ sed simpliciter ea quæ sub eisdem meridianis/ ex eo quod eorū adinuicē nauigatiōes septemtrionalibus terminis vel australibus annutauerāt. Plurima tamē horū interuallorū/ & potissimū/ quæ vel ad orientē vel occidētem imperfectiorē sunt affecta traditionē/ non inertia mandantiū historiis/ sed forte quia nondum p̄optitudo eruditioris ex mathematica ratione inspectionis deprehensa fuerat. Et quia plures sub idē tempus in diuersis locis obseruatas lunares defectiones/ ut eā in Arbelis quinta hora vi

5
fam/in carchedone autē secunda/lris mandarfit. Ex quibus pfecto apparet/quod recedunt ab in-
uicē ipsa loca tēporibus æquinoctialibus ad orientē vel ad occidentē. Rationabile certe foret & ei
qui cōgruenter geographiā exercent: illa per exactiores obseruationes accepta præsupponere ipsi
descriptioni perinde atq̃ fundamentū quoddā/quæ vero ab aliis/ his adaptare/ quousq̃ adinuicē
positiones eorum post eas / ad primam obseruationem / quam maxime congruenter inconcin-
niores traditionum.

Cap. v. Qd̃ ppinquiribus historiā adhaerendū sit
propter in terra fm̃ tempus mutationes.

Instructio igit̃ descriptionis tali pfecto haberetur ppositione. postquā autē in om̃ibus nō
i penitus depræhensis locis/ vel ppter magnitudinis excellentiā/ vel quia nō semp̃ eodē se-
modo habent: pleniorē semp̃ tempus historiā acquirūt/ perinde atq̃ accuratiōrē. Tale autē
est & hoc fm̃ geographiā. Confessum nanq̃ est per ipsas quæ fm̃ tempora traditiones/multas quā-
dē partes continentis terræ fm̃ nos habitabiles/nondū ppter difficilē magnitudinis peragratiōnē
in noticiā peruenisse/quasdā quidē nō vt haberet/rationē adeptas fuisse/ preter hoc q̃ quidā exci-
piunt historias a fide alienissimas. Quædā vero & ipsæ nunc aliter habent quā prius/propter ipsas
in eis illatas defaltationes/aut mutationes. Necessariū est & hic postremis fm̃ nos traditiōnū/ quā
plurimū adhaerere cauentes/ super eorū quæ historiis prescribunt̃ editione/ & eorū quæ historiis
mandata sunt diiudicatiōne/ quodq̃ fide dignū & quod non.

Cap. vi. De ea fm̃ Marinum geographica institutione.

Idetur autē Marinus Tyrius postremus eorū qui fm̃ nos/ & cum om̃i studio adiicere parti
v huic. Apparet em̃ q̃ pluribus historiis inciderit/ vsq̃ eas etiā retro in noticiā venientes. &
eas om̃iū ferme qui ante eū/ cū diligētia perceperit/ insup̃ rectificatione decenti donans/
quæcunq̃ non congruenter fuissent credita. Et ab illis/ & a seipso primū/ vt ex editiōnū eius/ quæ
geographicorū est tabulæ rectificatione/ pluribus existentibus potest cōsiderari/ Sed si quidē vide-
rimus nullū defectū ipsius nouissime syntaxi/ & si satis esset nobis ab his solis cōmentariis fieri or-
bis descriptionē/ nihil frustra laborantibus/ Quoniā autē apparet & ipse/ quædam non cū depræ-
hensione fide digna cōponens. Etiam sup̃ instructione descriptionis plerunq̃ neq̃ facilitatis/ neq̃
symmetriæ congruā/ pudentiā fecisse/ merito proposui/ quantū arbitramur opere precii esse viri
huius negotio/ redigere & in rationabilius/ & vtilius/ & iam hoc faciem⁹ succinctim quā maxime
cōsiderantes breuib⁹ vtranq̃ speciē/ ræquisitorū/ rationē aliquā assequi. Et primū/ q̃ fm̃ historiā/
a qua existimat oportere in plus producere/ & longitudinē cognitæ terræ ad orientē/ & latitudinē
ad meridiē. merito em̃ vocabimus expositæ suspiciē/ eam quidem ab oriente in occidentē distan-
tiam/ longitudinē/ illā vero a septemtrionibus ad meridiē/ latitudinē/ Quoniā & iuxta cœlū mo-
tuū parallelos his æquiuoce appellabimus. Et quia vniuersi quidē maiori distantiarū/ accōmoda-
mus longitudinē. Confessa autē est ab omnibus simpliciter. Et orbis quæ ad occidentē/ ab oriente
distantia multo maior ea quæ a septemtrionibus ad meridiem.

Cap. vii. Rectificatio ipsius fm̃ Marinū latitudinis cognitæ
terræ/ distantia ab apparentibus.

Voniā itaq̃ latitudinis primū supposuit & ipse quidē thulen insulam subtus parallelū qui
q determinat borealissimā partē terræ nobis cognitæ. Hunc autē parallelū demonstrat/ ad
maximū/ distantē ab æquinoctiali/ partibus sexaginta tribus: qualiū est meridianus circulus
tricentarū sexaginta/ Stadia vero triginta milia/ mille & quingenta velut vna parte quingēta pxi-
me stadia cōtinēte. Deinde æthiopiū regionē quæ vocat̃ Agilimba: & prassum p̃montoriū expo-
nens subtus parallelū/ qui definit australissimū terminū/ cognitæ terræ/ facit & hunc subtus hyber-
nū tropicū. Itaq̃ omnē latitudinē orbis assumpto æquinoctiali colligi fm̃ ipsum partiū octaginta
septē/ stadiorū vero triū & quadraginta miliū ac quingentorū. molitur autē rationabile australis
finis demonstrare/ & per apparentia aliqua/ vt ipse putat atq̃ per pditas historiis pfectiones/ & fm̃
terrā & fm̃ mare/ quorū quodlibet ex transcursu considerandū. Sup̃ his quidē quædā fm̃ appare-
tia/ inquit in tertia cōpositiōe iuxta litterā sic. In torrida em̃ Zona: Zodiacus totus sup̃ eā apparet/
p̃pterea in ipsa transmūtant̃ vmbra/ & om̃ia astra occidunt/ & oriunt̃/ Sola autē parua vrsæ incipit
tota supra terrā apparere/ In ipsis ocele borealiorib⁹ stadiis quinq̃ milibus ac quingentis/ Hic em̃
per ocelē parallelus eleuat̃ partibus vndecim & duo quinta/ traditū vero est ab Hipparcho parua
vrsæ australissimū/ vltimū autē ipsius caudæ astrum remoueri/ a polo partibus duodecim & duo
quinta. Et ab æquinoctiali versus æstiuū tropicū p̃gradientibus/ borealis quidē polus/ sp̃ subli-
mis apparet supra orizontē/ australis vero sub orizontē fiet/ ab æquinoctiali vero ad brumalē tros

picum pergentibus/ australis quidē polus eleuatur supra oriſontē/ borealis vero ſub oriſontē fiet.

Per ipſa igitur hæc quæ debeant accidere/ in illis ſub æquinoctiali/ vel intermediis tropicorū/ locis expoſuit tantū. Si autē & vera fuit hiſtoria/ eorū ſubtus australiora æquinoctiali apparentiū/ nihil appoſuit/ velut fieri ſm verticem aſtra/ æquinoctiali australioræ/ aut meridianas vmbraſ/ in æquinoctiis declinare ad auſtrū vel ipſa parua vſæ aſtra/ omnia oriri/ vel occidere aut rurfus aliꝫ qua corū/ neqꝫ prorfus apparere/ australi polo ſupra oriſontem factō. Per ea vero quæ deinceps/ inſuper aut aliqua obſeruata apparentia/ neutiquā ppoſitum demonſtrare valentia omnino Refert em̄ qꝫ & ex india in limyricen nauigantes velut inquit Diodorus Samius/ in tertio/ habent taurū/ mediū cœli tenentem/ & ipſam pleiada ſm medias atennas. In azaniam vero ab arabia accedentes dirigunt nauigiū ad meridiē/ & Canobū aſtrum/ quod illic dicit equus/ & eſt australiſſimū Aſtra vero apparent apud eos/ quæ apud nos/ ne nominant quidē. & canis anticane prius oriens. Et orion ante æſtiuas cōuerſiones totus. Et horū igitꝫ apparentiū/ quæ dā manifeſte quidē borealioris habitaciones æquinoctiali apponit/ velut Taurus & pleias ſm verticē facti. Borealia em̄ & aſtra hæc æquinoctiali. aliqua vero nihilomagiſ/ australiores borealioribus. Ipſe nāqꝫ canobꝫ poſteſt apparere/ & cognoscitꝫ æſtuo tropico borealioribꝫ. Et multa ſemp ſubtus terrā exiſtētiū aſtrorū/ in nobis borealioribus locis/ etiā æquinoctiali borealioribus/ velut circa meroen ſuper terrā fieri/ Quemadmodū ipſe canobus ibi borealioribus/ nobis/ non apparens/ atqꝫ huius quidē & nomen meridionaliores/ dicunt equū. alterius autē nullius/ nobis incognitoræ/ adiecit autē & ipſe accepiſſe p mathematicas ratiōes/ qꝫ orion quidē totus apparet ante æſtiuas cōuerſiones/ apud eos ſubter æquinoctialē habitates. Canis autē oriri inchoat ante procyonem/ id eſt/ anticane/ apud eos ſubtus æquinoctialē habitantes/ Et ab ipſis vſqꝫ ſyenen/ Itaqꝫ nihil horū apparentiū peculiare eſſe quippiā australiorū habitacionū æquinoctiali.

Cap. viii. Eadem rectificatio/ a pfectionibus ſm itinera.

N pfectionibus autē/ ex ea quidē ſm terram/ cōputans particulares dies pfectionū/ a magna lepti/ vſqꝫ ad agiſymbā regionē colligit hanc australiorē æquinoctiali/ ſtadiis quatuor milibus ſexcentis octuaginta. Ex ea vero ſm mare/ per dies rurfus nauigationis a Ptolomaidē/ quæ in troglodytice/ ad praſſum p̄montoriū/ colligit & hoc/ australius æquinoctiali ſtadiis viginti & ſeptem milibus octingentis. Itaqꝫ praſſum p̄montoriū/ & agiſymbam regionē æthiopum exiſtēte & vt ipſe dicit/ neqꝫ determinantē ab auſtro/ æthiopiā/ ad gelidam zonā p̄duci/ ex oppoſito habitantiū. Hæc em̄ viginti ſeptē milia octingenta ſtadia faciunt in meridiano partes quinquagintaquinqꝫ/ & tria quinta/ quibus remouent in alterā partē æquinoctialis/ & ſm ſimilē temperiē/ borealē plagā meotidos paludis incolētes ſcythæ & ſarmatæ. Contrahit igitur & ipſe expoſitū ſtadium in minus ipſius dimidio/ hoc eſt/ in duodecim milia ſtadia quibꝫ p̄xime brumalis tropicus recedit ab æquinoctiali. Apponit autē cauſas cōtractiōis/ & rectitudinū diuerticula/ & irregularitatē pfectionū ſolas/ obmittens/ priores & promptiores/ ex quibus non minui tantū apparet neceſſariū/ verū etiā vſqꝫ in tantū. primū igitꝫ ſuper pfectione quæ a garame ad æthiopas ait. Septimiū quidē ſtadium eorū aliquē/ qui ex lybya exercitū duxerunt perueniſſe ad æthiopas trimēſtri p̄gredientē ad meridiē. Iulii vero maternū/ quendā eorū/ qui a magna lepti/ & a garame cum garamatibus inuaſerunt æthiopas/ pergentē omne iter ad meridiē mēſibus quatuor perueniſſe/ in agiſymbā regionē æthiopiā/ & illic hrinocerotes congregiunt/ quorū vtrunqꝫ incredibile eſt/ & ſm ſe/ propterea/ quod nō intantū remouent interiores æthiopes a garamatibus. vt trimēſtri via diſtent. exiſtētibꝫ ipſis iam magis æthiopibus/ & eundē habentibus cum illis regem/ Et quia omnino ridiculū eſſet/ regis tranſitū cum exercitibus ſuper vnam diſtantiā ſolam factam fuiſſe/ a ſeptemtrionibꝫ ad meridiē/ maxime ex vtraqꝫ parte/ ad ortū & occaſum gentibus his effuſis/ Et inſuper/ qꝫ nullibi cōuerſandi moras conſideratione dignas effecerit/ p̄pter quæ par erat/ mentitos fuiſſe eos viros/ vel ad meridiē ſic dicere/ quemadmodū cōſueuerūt incolæ dicere/ in auſtrū vel extra liba/ abutentes eo quod magis eſt/ pro exacto.

Cap. ix. Eadē rectificatio ab ſc̄dm nauigationum pfectionibus.

Einde/ & ſm intermediā aromatum & hraptorū nauigationē/ Diogenem inquit aliquem **d** in india nauigantiū reuerſum ſecundo. Cūqꝫ acceſſiſſet iuxta aromata/ impuſſum fuiſſe aquilonari vēto/ & in dextra habentē troglodytice/ ad dies viginti quinqꝫ acceſſiſſe in paludes vnde nilus manat/ quibus eſt hraptorū p̄montoriū paululū australius. Theophilū vero/ aliquē in azaniā nauigantiū a hraptis reductū fuiſſe auſtro/ & viceſimo die perueniſſe in aromata. horū autē vterqꝫ/ neqꝫ nauigationē dieꝫ quot retulit/ ſed Theophilus quidē viceſima die ſubduxiſſe Diogenes vero/ ad dies viginti quinqꝫ p̄ternauigaſſe troglodytice/ quot nauigarūt hiſtoriis mā

dantes/ tantum. nō autē quot est dierū nauigatio ratiocinantes/ ppter ventorū ad tantū tempus ir-
regularitatē & pmutationē/ neq; q; ad septemtriones aut ad meridiem tota eis fuit nauigatio: sed
Diogenes/ ex pulsum tantū aquilone: Theophilus vero reductū fuisse tantū austro/ reliquā deniq;
nauigationē q; eandē seruauerit annutationē/ neuter dixit. Non em̄ credibile est ad tot dies eandē
seruatā fuisse spiratiōis lationē/ Et ppterca Diogene quidē/ ab aromatis ad paludes/ quibus existit
hraptorū promontoriū australius/ distantiam/ diebus viginti quinque proficiscente/ Theophilus ab
hraptis ad aromata maiore existente/ viginti per nauigauit/ Et Theophilo diei ac noctisq; latitōe fa-
ctam nauigationē mille supponēte stadiorū/ quibus & ipse assensum prebuit. Similiter ait ab Dio-
scoro a hraptis ad prassurū nauigationē/ multorū dierum existentē quinque tantū milibus supponi
stadiorū/ leuiter mutabilibus velut est par/ existentibus ab æquinoctiali spiramentis: propterea q;
& fm̄ ipsum ad obliquitates solis/ accessus celeriores consistant/ ppter hæc aut iam magis oportet
bat nō assensum prebuisse multitudini exposito rū dierū/ Et propter id/ q; oim̄ est manifestissimū/
quoniā æthiops & conuentū hrinocerotū ad gelidam zonam: oppositæ cōposita ex ipsis ratioci-
natio adducit om̄ia similia esse debere aereis temperamētis/ cōstituere & animalū & plantas cōgru-
enter ambientis pportionib; seu similitudinib; corū/ qui subter eosdē aut æqualiter recedentes ab
vtrorūq; poloꝝ parallelos constituunt/ vnde Marinus quidem vsq; ad solum brumalem tropicum
contraxit distantiā/ nulla rationabili accōmodata causa cōtractionis. Si igitur assumeret aliquis &
multitudinē dierum/ & ordinatiōē pfectionū quā ipse facit: hæc igitur seruans/ quantitātē tantū
diurnorū stadiorū minueret præter mensuram & consuetū/ vsq; finē pfecto/ in quē ipse putat pa-
rallelum perueniret/ At contra/ congruū erat/ possibili quidē diurnæ pfectionis credere/ ipsi ordi-
nationi vero/ & fm̄ æqualitatē & fm̄ positionē fidem nō adhibere/ q; nō per hæc/ possit capere/ in-
quisitā distantiā/ vel solum/ quod maior fieret/ ea ad æquinoctialē. Sed ab aliquo manifestior ap-
parentiū. Tale aut factum esset certe prorsus exacte/ Si mathematicis disciplinis congruentius ali-
quis p inspectiones cōsiderasset cōtingentia regionibus illis. Nō existente autē tali historia/ a sim-
pliciiori restabit/ aptius acuratiusue cōsiderare/ rationabile quantitatis ipsius vltra æquinoctialem
egressionis. Hæc aut est/ fm̄ formas/ & colores in his locis animalū/ a qua neq; vsq; ad hibernum
tropicū pducere cōsequens est/ eum per agisymbā regionē/ parallelū/ quæ æthiopū est manifeste.
sed ppinquius æquinoctiali desinere. Neq; em̄ apud nos/ in similiter ordinatis locis/ hoc est: sub-
æstiuū tropicū iam colores habet æthiopū/ neq; hrinocerotes sunt aut elephantes/ sed in nō mul-
to quidē his australiorib; mediocriter existunt nigri/ velut a syene interius triginta schoenis habi-
tantes/ quales sunt garamantes/ quos & Marinus ppter hanc causam neq; fm̄ ipsum æstiuū tropi-
cum: neq; borealiores eo: australiores vero prorsus habere sedes dixit. At in circa meroen locis iam:
iuxta regionis morem sunt nigri coloribus/ & primū æthiopes immoderati. Et elephantū/ ac mi-
rabiliorum animantiū genus pascitur.

Capitulū. x. Qd non oporteat æthiops meridionales subiice-
re opposito parallelo eius per meroen.

Ropterea bene quidem habet vsq; huc/ id est/ vsq; ad æthiops traditio quæ nobis illic
p mōstruosorū historiam exhibet. Et agisymbā regionē/ & prassum promontoriū/ cum fm̄
eundē parallelū iacentibus/ subter æqualiter ordinatū ei p meroen pxime scribere/ id est/
recedentē ab æquinoctiali ad meridiē æqualibus partibus sexdecim/ vno tertio vno duodecimo/
stadiis aut octomilibus ducentis pxime. Itaq; colligi omnē latitudinē exactiorē partiū quidem ses-
ptuagintanouē/ vnius tertii vni? duodecimi/ vel integrarū octuaginta/ stadiorū vero/ quadraginta
miliū: Intermediā aut distantiā magnæ leptis & garamæ seruandā esse/ velut Flaccus & Maternus
supposuerunt/ stadiorū quinque miliū quadringentorū/ ipsi nanq; viginti dies secundi sunt itineris/
apud primū permenū/ velut ad meridiē/ vel ad septemtriones/ illo ppter diuerticula dierū existen-
te triginta. Et cuiuslibet diei stadiasmū ipsos ait exposuisse viatores pluries/ nō possibilem esse tan-
tū/ verūetiā necessariū/ ppter inundationū recessus. Quēadmodū autē dubitare oportet/ de ma-
gnis & raris/ aut nō cōsentanee peragratis elongatiōibus/ sic de nō magnis/ sed & sepe & a multis/
concorditer profectis credere.

Cap. xi. De in longitudinē orbis a Marino non decenter excogitatis.

Nquantū igit/ rite haberet latitudo orbis extendi ab his nobis fiat perspicuū. Longitudi-
nem vero Marinus facit/ contentam a duobus meridianis determinātibus horaria inter-
ualla quindecim. Nobis aut videtur & huius distantiæ/ ipsa ad ex ortum pars nō extendi
plus quā oportet. Cōtractioneq; rationabili & hic facta: omnē longitudinē: nō integris duodecim
quidē cōstare interuallis horariis/ super occidentalissimo quidem sine similiter positis fortunatis

insulis/super eo aut ad ortū/Ferocibus partibus fera atq; finis & Cattigaris/eam nanq; a fortunatis
 insulis distantia/ super fm Hierapolim ipsius Euphratis transitū/velut super eo p Hrodiam paral-
 lelo seruata/ consentanee relinquenda esse/fm partem expositis/ ab ipso stadiasms & ppter conti-
 nuitate peragrations/ & insup apparet ratiocinando in maioribus elongationibus/ apud diuertis-
 cula & irregularitates pfectionū rectificationis debitum assecutus fuisse. Et etiam q; vna pars qua-
 lium est maximus circulus tricentarū sexaginta/ quingenta super terram assumat stadia/quoniam
 consentientibus remensioibus consonū existit. Simile aut ipsi periferiā/ eius per Hrodiam paral-
 leli: id est/ remoti ab æquinoctiali partibus quidē triginta sex/ quadringenta proxime stadia/ supe-
 ratio em ipsorū/iuxta id quod rationi parallelorū est cōsentaneū/modica existens/velut in exacta
 deprehensione relinquat. Eam aut ab exposito euphratis transitu vsq; ad lapideam turrim/distan-
 tiam colligentē fm ipsum/schoenos octingentos septuaginta sex/ stadia vero viginti sex milia ducē
 ta octuaginta/ Et eam a Lapidea turri vsq; seram feram metropolim/ viā quidem mēsum septem/
 stadiorū vero trigintaquinq; miliū ducentorū: vt super eodem parellelo. Cōtrahamus vtrāq; fm
 institutam rectificationē. Quoniā quidē super ambobus itineribus/ apparet nō minuisse/ quod ad
 diuerticula supabundat/ In secunda vero/ eisdem pportionibus incidisse/ quibus & fm viam a gar-
 rantibus ad agisymbā regionem. Etenim illic collectum stadiasmū per quatuor menses & qua-
 tuordecim dies coactus fuit cōstringere/ plusquā in dimidiā partem/ quoniā nō continuā peragra-
 tionē possibile erat ad tantū fuisse factam tempus/ Quemadmodū iuxta septimestrem rationabile
 est accidisse/ Et multo magis: vel fm eam a garamantibus viam. Hæc enim & a rege ipsius puincia
 peragrata fuit/ cum puidētia vt par erat non fortuita/ & tranquilla existens omnino. Illa vero a las-
 pidea turri/ vsq; seram suscipit & hyemes vehementes/ subiicit enim velut ipse supponit/ eis per hel-
 lespontum & Byzantium parallelis. Itaq; & ppter hoc multas moras oportere fieri peragrations/
 Etenim ppter mercaturæ occasionē cognita fuit. Maren em ait quendā/ quem & Titianum/ virum
 macedonem/ & ex patre mercatorē/ cōscripsisse hęc remensioē. Neq; ipsum accedentem/ mittens
 tem autem quosdā ad seras. videt autem ipse diffidere mercantiū historiis. Philemonis igit sermo
 ni/ per quem longitudinē luerniæ insulæ quæ ab exortu ad occasum/ dierum viginti tradidit/ non
 consentit ppterea/ quod narrauit ipse a mercatoribus audiuisse/ Hos em ait nō curare veritatem/
 scrutari occupatos circa mercationē/ multoties vero & augere/ magis interficia/ per errorem/ ibi
 autē nihil aliud fm septimestrem pfectionem/ a viatoribus factum historia aliqua vel memoria dis-
 gnum esse. mendacium declarat circa temporis plixitatem.

Cap. xii. Rectificatio ab itinerū pfectionibus longitudinis cognita terræ.

Propter hæc itaq; & propterea/ q; nō sit via subter vnum parallelum/ sed lapideā quidem
 p turrim/ circa eum per Bizantiū/ Seram autē eo/ per hellepōtum/ australiorē/ rationabi-
 le quidem opinatus esset/ & ibi multitudinē/ ex septimestri/ collectorū stadiorū triginta sex
 milium ducentorū nō in minus diminuere semissi/ sed nec in dimidiū quidem cōstringat tantū/
 velut in exactiori perceptione. Itaq; computari/ expositam distantiam/ stadiorum quidem viginti
 duorū milium sexcentorū viginti quinq; partiū vero quadraginta quinq; & quarti. Etenim absur-
 dum certe esset/ ac absenteū rationi fm vtrāq; viarū/ tantam diminutionē subiicienti. In ea qui-
 dem ab garamantibus consentire ipsi/ ppterea q; impedimēti argumentū extiterit/ hoc est/ eorum
 fm agisymbā regionem animantiū diuersitates nō potentes propelli/ vltra fm naturam loca. In ea
 vero a lapidea turri/ nō accedere id quod rationi cōsentaneū est/ Quoniā nō & illic tale argumen-
 tum imitari cōueniet/ sed fm totā distantia/ similem esse continentē/ siue maior/ siue minor fuerit.
 Quemadmodū pfecto/ si aliquis/ nisi in delicto aut furto deprehensus esset/ nō iuste cōuinceret/
 fm peculiarē philosophiæ modum. Et prioris quidē distantia/ eius inquam ab Eufrate ad lapideā
 turrim octingētos septuaginta sex schoenos: id est: funes/ diminuendū/ ppter viarum diuerticula/
 in solos octingētos schoenos/ stadia vero vigintiquatuor milia/ credat ergo ipsi cōtinuitas/ qm
 & fm cōmensurabiles partes/ & mensuratas iam remensione cōsecutus est. q; autē plura diuerticu-
 la habet/ perspicuū est/ ex eis/ quæ & Marinus subiicit/ eam em ab eo fm Hierapolim eufratis tran-
 situ per mesopotamiam ad tigrim/ viam/ & eam inde per garamæos asyriæ & mediæ/ in ecbactana
 & caspias portas/ & parthiæ in ecatonpylon: id est: centū portarū/ possibile est/ circa eum per Hro-
 diam cadere parallelum. Hic em & fm ipsum scribit/ per memoratas regiones. Eam vero in hyrcan-
 niam ciuitatem/ ab ecatonpylo ad septemtriones declinare necesse est. hyrcania ciuitate in me-
 dio iacente/ & eius p smyrnam paralleli/ & helleponti/ propterea/ q; hic quidem per smyrnam/ scri-
 bit subter eandē hyrcaniam regionem. Eum vero per hellepontum/ per australes partes hyrcaniæ
 maris/ quæ cognomina ciuitate/ modico australiores, Rursus/ quæ ab eadem via/ in margiā siue

in antiochæam per aræam/ primo quidem/ ad meridiem inflectit aræa subtus eundem caspiis pot
tis/ iacente parallelum: deinde ad septemtriones/ anthiochæa circa cum per hellepontū/ paralles
lum collocata/ A qua/ ea quidem ad bætra via extendit ad ortum/ ea vero inde ad ascensum cos
medorū montosa ad septemtrionē illa deniq; eiusdē mōtis vsq; ad suscipientē compestria vallem ad
meridiem/ borealia quidem & occidentalissima montis/ vbi est ascensus/ ponit sub eum per byzanz
tium parallelum/ australia vero/ & ad exortum/ sub eo per hellepontum. Quapropter ait ipsam/
ecōtra accedentē. velut ad exortum/ inflecti ad austrum & eam inde/ quinquaginta schœnos vsq;
lapideam turrim. par est ad septemtrionē declinare: ascendētibus em̄ inquit vallem suscipit lapidea
turtis/ a qua in exortum/ montes p̄gredientes coniungit imao monti ab palimbrothis redeunti
ad septemtriones. Compositis igit & additis viginti quatuor milibus stadiorū. partibus quidē sexa
ginta/ ab eufrate ad lapideam turrim/ partibus quadraginta quinq; & quarto/ esset profecto/ id ab
eufrate vsq; seram intersticiū/ iuxta hrodias parallelum partium centū quinq; & quarti. Colligitur
deniq; s̄m ipsum ex his. quæ supponit/ iuxta partiles stadiasmos/ vt subtus eundem parallelum. Et
illud quidem/ ab eo per beatas insulas meridiano vsq; sacrū promontoriū hispaniæ/ interuallum/
partium duarū semis/ illud deniq; inde/ ad betis effusionē intra fretum/ & Calpen vtrumq; a qualis
um duarū semis eorum vero deinceps. Quod a freto vsq; carallim sardinia/ partiū viginti quin
q; a Caralli in lylybæum sicilia/ quatuor semis. id deinde in pachynum triū: Et rursus/ quod in tæ
narum Laconicæ a pachyno partium decem. Quodq; hinc in hrodum octo & quarti. Id vero a
hrodo ad hissum vndecim & quarti. quodq; in eufraten ab hisso duarum semis. Itaq; colligi &
huius quidē distantia partes septuagintaduas/ totius autē/ cognitæ terræ/ longitudinis ab eo p̄ bea
tas insulas meridiano/ vsq; seram: eas super id ipsum partes centū septuagintaseptē & quartū.

Capitulum decimū tertium. Eadem rectificatio a s̄m nauigatio
nem projectionibus.

Oniecturaret certe aliquis/ tantam esse Longitudinē/ & per eas quas exponit intercapes
c dines/ s̄m nauigationē: eam ab india/ vsq; sinarū sinum/ & Cattigarorū si hæc præter sis
nuationes & irregularitates nauigationū/ & etiam positiones computaret/ s̄m appropin
quationē adiectionū. Ab eo em̄ post colchicū sinum/ promontorio quod vocat cory/ agaricum
sinum ait suscipi/ stadiorū existentē/ vsq; curura ciuitatē trium miliū quadraginta/ & poni ad cory
corura ciuitatē/ velut a borea/ colligit ergo hæc transiretatio/ sublato tertio iuxta congruū gange
tico sinui duorū miliū triginta proxime stadiorū cum irregularitate cursuum. Ex quibus in conti
nuitatem/ amputato etiā tertio/ depræhendent stadia mille tricenta/ quinquaginta proxime/ s̄m
eam/ ad boream positionē/ qua traducta/ super a quinoctiali parallelam/ & velut ad subsolanum/
diminutione dimidii cōgruenter transumpto angulo/ habebimus intermediā duorū meridianorū
distantiā: & eius p̄ cory p̄montoriū/ & eius per corura ciuitatē/ stadiorū quidem: sexcentorū
septuaginta quinq;/ partis vero vnus pxime & tertii: p̄pterea q̄ hi s̄m hæc loca paralleli: nihilo cō
sideratione digno differant a maximo circulo. Rursus a corura ciuitate nauigatio inquit: est ad his
bernum exortum: vsq; palura: Stadiorū nouem miliū quadringentorū quinq; ginta: quorū & ipsū
hoc tertium similiter auferētes p̄ irregularitate cursuum: habebimus eā ex cōtinuitate fiendā distan
tiam. eam velut ad eorum stadiorū sexmiliū tricentorū. pxime: & horum quidem sextum auferē
tes: ad parallelam a quinoctiali faciendum distantia/ inueniemus & horum meridianorū recessum
stadiorū quinq; miliū ducentorū quinq; ginta: partiū vero decem semis: Inde autē eum quidē sinum
quem gangeticū exponit/ stadiorū vigintinouē miliū eum vero p̄ nauigationē ipsoꝝ: quæ a pas
luris ad sadan ciuitatē stadiorū vigintitrium miliū: velut ad a quinoctialem exortum: p̄pterea solū
tertiū horum supputandū esse p̄ irregularitate nauigationis. Itaq; derelinqui: & horū meridianorū
distantiā: stadiorū octomiliū sexcentorū septuaginta: partium vero decem & septem ac tertii:
Deinceps vero eam a sada nauigationē vsq; tamalā ciuitatem: facit stadiorū triū miliū quingen
torum: velut ad hibernū exortum. ergo p̄ irregularitate rursus tertium ipsorum auferentes: habe
bimus cōtinui cursus stadia duo milia tricenta triginta: p̄pterea quidem ad eorum nutationem
tertium etiā horum supputantes inueniemus expositorū meridianorū distantia: stadiorū quidem
miliū noningentorū quadraginta: partiū vero proxime: trium semis ac tertii. Post hæc autē: a ta
mala ad auream chersonesum: traiectionem stadiorum exponit miliū sexcentorum velut ad his
bernum rursus exortum: itaq; & ibi similibus partibus ablatis depræhendi eam meridianorum dis
tantiā stadiorum quidem noningentorū: partis vero vnus & quatuor quintorum: colligitq; eam
a cory promontorio vsq; ad auream chersonesum distantia: partium quatuor & triginta: ac qua
tuor quintorum.

b

Cap. xiiii. De ea ab aurea chersoneso ad cattigara enauigatione.

Ius autē ab aurea chersoneso ad cattigara enauigationis stadialmon Marinus nō exposnit. ait autē Alexandrū scripsisse terrā illinc cōtrariā esse meridici: & nauigātes apud eā in diebus viginti deprehendere ciuitatē Zabas: a Zabis autē ad austrum enauigantes: & magis in leuam dies aliquot excipiunt cattigara. Prolongat igitur ipse expositā distantia: audiens hoc aliquot dies: p̄ eo: multos: p̄pter multitudinē em̄ ait: nō deprehendi eos numero. Ridiculū puto & hoc/quis em̄ numerus dierum infinitus erit: & si totius terræ peragrata ambitū cōtineat. Quid autē phibeat Alexandrū: p̄ eo: aliquot: dicere multos. velut Dioscorū dixit multorū dierū: historiis mādasle: eam a hraptis ad prassum nauigationē: rationabilius certe aliquis exciperet: aliquot: vt paucos. Et igitur hunc cōsueuimus accusare hoc modo: sed vt nō dubitemus & ipsi ad positam aliquā multitudinē: accōmodare nauigationū similitudines/assumam⁹ eam ab aurea chersoneso/ vsq; cattigara nauigationē compositā ex viginti dieb⁹ illis ad Zabas: & ex aliis aliquot: eorū in cattigara quemadmodū eam ab aromatis ad prassum promontoriū: compositā & ipsam ex æqualibus diebus viginti illis ad hrapta: scđm Theophilū ex aliis multis illis ad prassum scđm Dioscorū: vt & scđm Marinū in æquali ponamus: aliquot dies: multis comparantē. postq̄ igitur: demonstrauimus ex rationabilib⁹: & ex ipsis apparētibus prassum subter parallelum recedentē ad meridiem ab æquinoctiali gradibus sexdecim tertio & duodecimo. Distat autē ab æquinoctiali & p̄ aromata parallelus: ad septemtriones partibus quatuor & quarto. Itaq; colligi eam ab aromatis ad prassum distantia partib⁹ viginti & tertio: æqualiū quidē ponamus & eam ab aurea chersoneso ad Zabas: & inde ad cattigara: Eam igitur ab aurea chersoneso nihil oportet diminuere parallelā existentem æquinoctiali/ p̄pterea q̄ media regio contraria extendatur meridici. Eam vero a Zabis cattigara: decet cōstringere. Iccirco q̄ nauigatio fuerit ad austrum: & exortum: vt parallelum æquinoctiali capiamus situm. Iam dimidiū partiū attribuamus vtriq; distantiarū: p̄pter incertitudinē ipsarum excessus: & earum a Zabis ad cattigara partium decem: tertium rursus supputemus. Habebimus & eam ab aurea chersoneso ad cattigara distantia: vt super parallela æquinoctiali positione partium decem & septē ac sexti p̄xime. Ostensa deniq; fuit ea a chory p̄montorio vsq; aureā chersonesum partiū trigintaquatuor: & quatuor quinq;. Om̄is igit̄ a chory vsq; Cattigara partiū est p̄xime quinq; ginta duarum. At is quidem per initium Indi fluuii meridianus modico occidentalior est: boreali tapobanes p̄montorio scđm Marinū: quod quidem opponit̄ ipsi cory: Hæc autē disteterāt ab eo per effusiones batis fluuii horaria intersitia octo: partes autē centū viginti. Et amplius ille per effusiones batis: eo per beatas insulas partibus quinq;. Itaq; & hic quidem: per Cory meridianus: qui recedit: ab eo per beatas insulas pauloplus partib⁹ centum viginti quinq;. is vero per Cattigara eo per beatas insulas pauloplus: in idem partibus centū septuaginta septem fm̄ eandem ferme distantiam: his super eo per hrodiā parallelo computatis. Sed supponat̄/ ea vsq; metropolim linarū longitudo: integrarū partiū centum octuaginta: horarum vero duodecim: propterea quoniā om̄es cōsentiunt orientaliore eam esse cattigaris. Itaq; colligi: eius p̄ hrodiā longitudinis stadia septuaginta duo milia p̄xime.

Cap. xv. De his in particulari expositione Marino dissentientibus.

N vniuerso itaq; distantias: in tantum contraximus: & longitudinis ad exortum/ & latitudinis ad meridiem: p̄pter expositas causas. Et particulares quidem ciuitatū dispositiones: multifariā rectificatione egere arbitramur. in quibus pugnātes: aut nō consentaneas expositiones fecerit/ fm̄ diuersas cōmētationes p̄pter multiplicatē/ & varietatē syntaxeon: id est: cōordinationū: velut sup̄ his: quæ opponi credita sunt. Tarraconē em̄ inqt̄ opponi casareā vocatæ Iol/ eū per hāc meridianū scribens/ & per pyrinæos montes/ q̄ Tarracone/ non modico sunt orientiores. Et pachynum quidem lepti magnæ: Theanis autē himeran: ea quidem a pachyno distantia ad himeran quadringentorū stadiorum collecta. Illa vero a lepti ad theanas/ supra mille quingenta/ ex his quæ Timostenes describit. Et rursus tergestum/ ait opponi hrauēne. ab eis autē/ quæ intimi sinus sunt adrii fm̄ tilauemptum fluuium/ ipsum quidem tergestum recedere ad æstiuū exortū stadia q̄dringēta octuaginta: Ipsam autē hrauennā ad hibernū exortum stadia mille. Similiter opponi dicit: chelidonæas quidē Canobo/ acamāta papho/ & paphum sebenneto/ At a chelidonæis in acamanta stadiis mille/ ab ipso positis/ a Canobo vero in Sebennetū ab Timostene ducentis nonaginta. Et eiusdē distantia: si quidē subter eosdem iaceat meridianos: re ipsa maioris debentis esse. propterea q̄ & maioris subtendat paralleli periferiā. Rursus pisam ait remoueri/ a hrauenna ad libonotum stadia septingenta: At per climatū/ & horariorū interstitiorū diuisionē/ Pisam quidē in tertio ponit horario. hrauennā autē in quarto: Et londinio britaniæ naxomagum/ dicens austrā

liorem/miliariibus quinquaginta nouem/borealiorem ipsam per climata ostendit. Et athum quidē ordinans/ super eo p hellepontū parallelo Amphipolim & eas quæ circa eam/ supra athum & strymonis effusionē iacentes in quarto/subtus Hellepontū climate ponit. Similiter autē & thracia ferme tota/subter eum per byzantiū/ parallelum/ iacēte mediterraneas eius ciuitates vniuersas in eo supra hunc parallelū climate subordinauit. Amplius trapezonta inquit collocatā super eo p byzantiū parallelo. Et Satala armenia ostendens recedētia a trapezonte ad meridiē/milia sexaginta/ fm parallelorū descriptionē/ eum per byzantium ducit per Satala & nō per trapezonta. Deniq; nilum fluuiū ait consentanee veritati describi/ex quo primū videtur accedens a meridie ad septemtriones/ vsq; meroen/ similiter autē & eam ab aromatis ad paludes/ ex quibus nilus fluit/ nauigationem aparctia: id est: septētrione confici/ quāuis aromata orientiora existant & meroe. Et Ptolemais quæ thebis orientior/ orientior est meroe/ & Nilo decē dierū itinere/ vel duodecim: Ptolemaide vero & adalico sinu ipsas angustias: quæ fm ocylim chersoneson/ & dyren/ stadiis tribus milibus/ quingentis his autē est orientior etia p montoriū magnorū aromatu stadiis quinq; milib?.

Cap. xvi. Qd præterierant eum aliqua fm præturarū definitiones.

Ræterierant autē aliqua ipsum/ & fm definitiones/ vt quādo mysiam quidē omnē ab oriente terminat pontico mari. Traciam vero ab occasu mysia superiore. Et ipsam quidē Italiā non a septētrionibus Hæratia/ & norico tantū verumetiā Pannonia. Pannoniā autē a meridie Dalmatia sola & nōn etiā Italia. Et mediterraneos quidem sogdianos/ & sacas appropinquare a meridie ipsi India/ borealiores vero imao monte/ qui est septētrionalissimus india/ duos parallelorū/ & eum per hellepontum/ atq; eum per byzantium nō designat/ per dictas gentes/ sed imprimis eum per medium ponti.

Cap. xvii. De ipsis dissentientibus/ ad ea/ quæ fm nos pdunt historia.

Is igitur & talibus non sibi constiterat Marinus/ aut ppter multiplicatē & diuersificationem syntaxonem: id est/ cōpositionū seu coordinationū/ vel quia nō præuenit & fm potestremā æditionē velut ipse ait tabulā descripsisse/ per quā/ & climatū/ & horiariorū tantū fecisset rectificationē. Quædā autē olim & nunc historia mādatis non se habent consentanee. velut sachalites sinus ab occasu/ ab ipso positus syagri p montorii. Prorsus em vna nobiscū simpliciter consentiunt omnes/ quia loca hæc enauigātes ab exortu syagri & sachaliten esse regionem arabia/ & æquiocū ipsius sinum. Et rursus semilla/ india emporium non solum comari p montorio occidentalis ab ipso positū/ verumetiā Indo flumine/ tantū em meridionalius pro confesso habetur hostiis esse fluminis/ & apud eos illuc ad nauigātes/ & tempus plurimū ingredientiæ hæc loca/ & apud eos illinc venientes ad nos vocatū ab incolis timula/ apud quos/ & alia de india/ partibus/ & iuxta præturā discebamus/ & huius regiōis interiora/ vsq; aureā chersonesum/ & illinc vsq; cattigara/ & hoc quidē/ quoniā ad exortum est nauigatio intro nauigātium/ & rursus egredientiū ad occasum/ simul hystoria cōmendatiū/ & inordinationē & irregularitatē temporis pfectionū apud consentientes. Et q; vltius iaceat finarū siue serum regio & metropolis & orientiora his/ incognita sunt terra paludes habēs cænosas/ in quibus calami magni nascunt/ & cōtinui sic vt/ eis compaginatis fiat trāsfretationes. Et q; non solū in bactrianen ibi est via per lapideā turrim/ verū etia in india per palimbothros. Ea vero a metropoli finarū ad portum cattigara ad occasum existit & meridiē. Itaq; propterea/ q; non cadit ipsa fm eum per seram & cattigara meridianū vt ait Marinus/ sed fm aliquē orientiorum/ quāq; & apud eos ab arabia foelice trāsfretātes mercatores ad aromata & azaniā & hrapta/ hæc quidē omnia barbariā pprie vocātes discimus & nauigationē non exacte fuisse ad meridiē/ sed hanc quidē ad occasum & meridiē/ eā vero a hraptis ad prassum trāsfretationē/ ad exortum & meridiē. Et paludes quidē ex quibus nilus emanat/ nō apud ipsum esse mare sed in interiore cōtinente: & eum ordinē ad hraptum p montoriū/ ab aromatu littore. & a sinibus alterū esse/ ab eo fm Marinū/ & non multorū colligi stadiorū illic eā/ ex die ac nocte nauigationē/ ob velocē mutationē subter æquinoctialē flatuū. sed ad summū/ quadringētorū aut quingentorū stadiorū/ esse autē contiguū aromatis sinum in quo post vnus diei viā ab aromatis paua villam/ & oponem emporiū/ recedens a villa/ via dierū sex. Post hoc autē emporiū cōiungi aliū sinum/ principium azaniæ cuius fm principiū exponi zingina p montoriū & phalangida montem tricipitem/ vocari autē solū hunc sinum apocota. & enauigationē habere/ duorū dierū & noctiū/ præteriri autē ab ipso paruū littus in enauigatione quinq; interualloꝝ ex vtraq; oīa deniq; parte ad idem q̄tuor habere enauigationē dierum noctiūq;. cōiungi autē his aliū sinum/ in quo emporiū vocatū essina post duorū dierū noctiūq; nauigationē. Deinde serapionis portū post vnus diei nauigationē/ inde incipi ad hrapta ferentem sinū triū dierū noctiūq; habentē enauigationē: cuius fm initium quis

dē emporiū esse vocatū niki/ apud hraptū vero fluuiū hraptū & metropolim æquiocā ipsi/ parū distantē a mari eum deniq; ab hraptis vsq; præsum p̄montoriū/ sinum maximū existentē & non p̄fundum circūhabitare barbaros anthropophagos. id est. hominū comestores.

Cap. xviii. De marini cōpositionū seu coordinationū ad descriptionē orbis ineptitudine.

Væ igitur s̄m ipsam historiā debeāt adipisci aliquā scientiā subfigurata sint vsq; intantū.

q Sed vt nō videamur aliquibus inuentionē præparare/ & nō rectificationē/ erūt em nobis quæq; per ipsam particularē institutionē manifesta. Reliquū esset sane quædā/ s̄m præceptionē descriptionis considerare. duplici iam tali existente adiectione: prima quidē in parte sphaerice sup̄ficii faciente/ orbis dispositionē. Secunda autē in plano. Cōmune quidē in ambobus est p̄positis/ quod facile: id est: vt ostendat/ quō sane & nō p̄ subiecta imagine a sola illa/ per cōmentaria p̄positione rite prompteq; quā maxime faciamus descriptionē. Etenim semp̄ trāsferre a priorib; exemplaribus ad postera/ per eā iuxta modicū mutationē in cōsideratione dignā solet educere dissimilitudinē/ ipsas trāssumptiones. Et si nō præceptionē hāc/ ex cōmentatione sufficenti ad indicationē expositionis esse cōtingit/ nō abundantibus cōiectura/ difficile erit p̄positū cōgruenter assequi. Quod accidit & nunc plurimis sup̄ ea s̄m Marinū tabula/ nec consequunt. quidē a postrema cōpositionis exēplo/ cōiiciunt autē ex cōmentariis & oberrāt in plurimis a cōsentiente cōstitutione/ p̄pter ineptitudinē & confusionē institutionis/ velut licet om̄i periculū capienti cōsiderare. Super quolibet em̄ signandor; locor; necessitate existente habere/ & eā s̄m longitudinē/ & eam s̄m latitudinē positionē/ debent subordinare ipsum/ vbi oportet. hoc quidē nō est eū recte inuenire/ in coordinationibus. seorsum autē ibi quidē si affectus fuerit latitudines tantū velut super parallelorū expositione: alibi vero longitudines tantū/ quēadmodū super meridianorū descriptione: Et nihil eorundē in vtroq; fit s̄m plurimū. Sed per aliorū quidē parallelorū scriptos: per aliorū autē meridianos/ itaq; opus esse his altera positionū/ prorsusq; s̄m vnūquodq; subordinandorū/ om̄ia ferme oportebit inspicere cōmentaria. Quoniā quidē in om̄ibus dicif aliquid aliud de eisdem. Et si neq; vnū inquirimus s̄m quālibet specie exposita de ipso: nō ignorabimus ipsa errancia in multis eor; quæ debent obseruationē cōsequi/ Super ciuitatum deniq; subordinatione/ ipsas quidē littorales promptius profecto aliquis subscriberet ordine quodā prorsus asseruato super ipsis/ mediterraneas vero neutiquā/ nullaten; signata adinuicē earū/ vel ad illas habitudine/ præter paucas: super quibus nactus est aliquādo/ in hac quidē longitudinē: in illa vero latitudinē ante hac definitam.

Cap. xix. De ea sc̄dm nos institutionis promptitudine ad descriptionē.

i Nde nos duplicē suscipiētes laborē/ hunc quidē/ vt sententiā viri per totā coordinationē obseruarem? absq; affectis aliquā rectificationē/ illū vero/ vt ab ip̄o nō manifesta facta/ per eam/ ab incidēibus historiā: accuratioribus tabulis ordinationis/ inquantū facile foret decenti inscriptioni curauissemus/ & eam sc̄dm instructionē/ promptitudinē coordinātes sup̄ om̄ibus præturis circūscriptiones earū & sc̄dm partē/ quales habēt positiones/ & sc̄dm lōgitudinē/ & sc̄dm latitudinē/ & in ipsis cōsideratu digniorū gentiū ad inuicē habitudines/ & insignior; ciuitatū/ atq; fluminū ac sinuū/ montiūq; & aliorū in orbis tabulā potentiū cadere/ exactas distantias/ hoc est: quot distant partibus/ velut est maximus circulus/ tricentarū sexaginta/ sc̄dm longitudinē quidē/ per locum scriptus meridianus/ ab eo occidentalē terminū definiente: super æquinoctiali/ sc̄dm latitudinē vero/ per ipsum scriptus parallelus ab æquinoctiali super meridiano. Sic em̄ recte habebimus dinoscere cuiuslibet situm/ & per eā sc̄dm partē/ exactionē/ & præturarū ipsarū habitudinem adinuicem/ atq; totum orbem.

Cap. xx. De inconcinna cōmensuratione ipsius sc̄dm Marinum geographicæ tabulæ.

p Eculari quippiā profecto est vtriq; adiectionū. Quoniā quæ sup̄ sphaera facit descriptionem/ ex se ipsa quidem habet figuræ terræ similitudinē/ & nō indiget alicuius ad talē artificij. Quamq; nō facile prebeat valentē magnitudinē complecti multa necessario subinducendorū: neq; adiectionē aspectus repentinā toti figuræ potest adaptare: sed alter; oportet trāsferre: super eā deinceps adiectionē: hoc est: aut aspectū/ aut sphaerā. Quæ vero in plano/ his quidē prorsus om̄ibus immota manet. Instructionē autē inquirat aliquā: ad similitudinē sphaericæ imaginis: vt super eam/ consistendas distātiās cōmensurate quā maxime faciat: & sc̄dm planā sup̄ficiem veris/ Quod quidē Marinus in scientiā: nō fortuitā redigens: & om̄ibus om̄ino arguendus instructionibus. planarū descriptionū: nihilominus ipse videtur vsus: ea maxime non faciente cōmensuratas distātiās: eas em̄ pro circulis lineas: & parallelis: & meridianis: rectas substituit om̄es. Et amplius & ipsas meridianor; parallelor; adinuicem propinque multis, tantū autē ipse seruauit eū per

Hrodū parallelū: cōmensuratū meridiano: scđm earū in sphæra similiū periferiarū sesquiquartā
pxime rationē magni circuli: ad parallelū distantē ab æquinoctiali partes trigintasex: aliorū autē
nullius amplius videt curā egisse: neq̄ symmetriæ præterea: neq̄ sphæricæ adiectiōis. Primū enī
substituto aspectu ad mediū borealis quadrāt sphæra: in quo plurimū describit orbis, meridiani
quidē possunt phantasias rectarū prebere: qm̄ ex reuolutione: quilibet contrarius substituit: & ca:
dit planū ipsius p̄ verticē aspectus. Non autē & ipsi paralleli: p̄pter appositionē borealis poli. Circu:
lorū vero segmenta ostendunt perspicue cōuexitates ad meridiē cōuersas. Postea scđm veritatē: &
scđm phantasiā eisdem meridianis similes quidē: in æquales aut periferias in differentibus scđm
magnitudinē parallelis: assumuntibus: & maiores semp̄ eas in p̄p̄inquiribus æquinoctiali: om̄es
ipse æquales facit: eas quidē borealiorū climatū: eo per hrodū: distātiā: in plus veritate extendens
eas vero australiorū in minus contrahens. Itaq̄ nec cōgruere etiā eas: expositis ab eo stadialmist
sed deficere eas quidem subter æquinoctialē: quinta maxime earū parte: quota & per hrodum p̄:
rallus deficit ab æquinoctiali: abundare aut eas: subtus eum p̄ thulen quatuor earū quintis: qui:
bus & is per hrodū abundat ab eo per thulen. Est enim pxime: vt æquinoctialis: aut meridianus:
centūquindecim taliū: hic quidē triginta sex partes recedēs ab æquinoctiali: & per hrodū scriptus
parallelus nonagintatū: ille autē sexagintatres: & p̄ thulen scriptus: quināgintaduorum.

Cap. xxi. Quid oportet seruare: in ea super plano fienda descriptione.

Ene igit̄ haberet p̄pter hæc: has quidē p̄ meridianis lineas seruare rectas: eas vero pro p̄:
b ralleli: in segmentis circuloꝝ: circa vnū & idem centrū scriptorū a quo scđm borealē po:
lum supposito p̄ducere oportebit meridionales rectas: vnū præ om̄ibus hoc scđm ipsam
habitudinē: & adiectiōē sphæricæ sup̄ficiē simile obseruabit: manētib⁹ aut rursū ad parallelos:
inclinātib⁹ meridianis: ac etiā coincidentibus in cōmunē illum polum. Quoniā aut non possibile
est p̄ om̄es parallelos custodire: eam sup̄ sphæra p̄portionē: satis p̄fecto haberet: hoc quidem ser:
uare: super eo p̄ thulen: & æquinoctialem: vt cōmensurati fiant tanq̄ cōtinentia scđm nos latitudi:
nem latera: veris: Eum autem per hrodū scribendū. super quo: & earū scđm longitudinem distan:
tiarum: plurimæ factæ sunt extensiones: scđm eam: ad meridianū: p̄portionalem diuisionem: ves:
lut Marinus facit: hoc est/ scđm sesquiquartā proxime rationem similiū circūferentiarū: vt manife:
stior orbis longitudo: cōmensurata esset latitudini: quo deniq̄ modo hæc instruant̄ perspicuū des:
incept faciemus: si velut decet eā in sphæra descriptionem fieri prius exposuerimus.

Cap. xxii. Qualiter oportet orbem in sphæra describere.

Agnitudinē quidem aut multitudinē iam introducendōꝝ p̄positum præparantis discuti:
m at: qualiter haberet: potentia atq̄ decore: velut inquantū p̄fecto augebit: & descriptione
tenuiore/ simul atq̄ manifestiore facta Qualiscūq̄ itaq̄ fuerit capientes ipsius polos exa:
ete/ adaptabim⁹ eis semicirculū minime distantē a sup̄ficie vsq̄ in tantū: ne atterat eā in reuolutio:
ne. Hic itaq̄ semicirculus sit tenuis/ vt nō plurib⁹ sup̄ imponat̄ locis: alterū vero latus habeat per
ipsa ad amussim p̄ polos signa extensum/ vt p̄ ipsum scribamus meridianos: idq̄ diuidentes in cen:
tum octuaginta sectiōes/ assignabim⁹ & numeros/ a media & sm̄ æquinoctialem futura sectione fa:
cientes initiū. Similiter autē & æquinoctialē scribentes/ & alterū ipsius semicirculoꝝ diuidentes in
æqua centū octuaginta sectiones/ apponam⁹ & huic numeros principii ab illo faciētes termino/
per quem occidentalissimū scribem⁹ meridianos. Faciemus aut ipsam descriptionē ab eis/ quæ in
cōmentariis: partiū scriptionibus longitudinis atq̄ latitudinis sm̄ vnūquēq̄ signandōꝝ locorū:
& a distinctionibus semicirculoꝝ/ & æquinoctialis: & mobilis meridiani: Hunc quidē circūferen:
tes/ in ostensam lōgitudinis partem. id est. in eā ipsum numerū cōtinentē æquinoctialis sectionē.
Eam vero sm̄ latitudinē ab æquinoctiali distantiam/ ex ipsa meridiani diuisione capientes: & iuxta
ostensum numerū exponentes signationem: Eodem modo solidæ sphære astroꝝ locationi. Simi:
liter autē & meridianos oportebit scribere per illas/ quas ante sumebamus longitudinis partes ipso
diuiso circi latere/ normali vtentes/ parallelos deniq̄/ p̄ suos congruentes recessus/ apponētes qui p̄:
piam designās eos/ in eo/ peculiarē recessum significāte lateris numero/ & circumferētes cum ipso
circo/ vsq̄ ad eos/ qui fines cognitæ telluris/ determināt meridianos.

Cap. xxiii. Expositio imponendōꝝ descriptioni meridianorū & parallelorū.

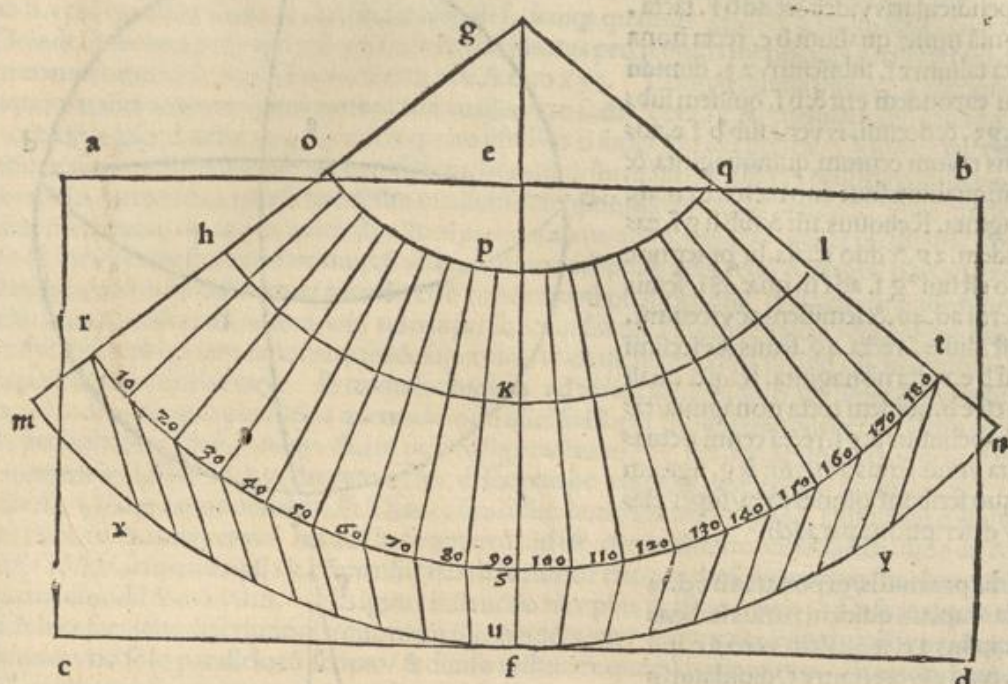
Sti itaq̄ cōplectunt̄ horaria intersticia duodecim demōstratis cōgruenter. Descriptus au:
i tem est australiorē terminū desiniens parallelus tantū recedens ab æquinoctiali ad meri:
diem/ quantum & qui per meroen ad septētriōes. Nobis quidē cōmensuratū visum est esse/
meridianos quidē/ scribere/ p̄ tertiā partem vnus horæ æquinoctialis/ hoc est: p̄ quinq̄ sumptarū
æquinoctialis sectionū/ borealiores autē æquinoctiali parallelos sic. Primū quidē ab ipso/ quar:
b iii

to vnus horæ differre/abeuntē: fm meridianū/ vti lineares demōstratiōes subiiciūt partib⁹ .4. semi
 missi Secundum/ dimidio vnus horæ differre/distantem similiter partibus octo: tertio & duo
 decimo. Tertium hora dimidia & quarto vnus horæ differre/ distantem partibus, 12. semissi.
 Quartum hora vna differre/ distantem: partibus, 16. tertio & duodecimo/ & scriptum per me
 roen. Quintum hora vna & quarto differre/ distantem partibus, 20. & quarto. Sextum &
 subtus æstiuum tropicum hora vna & dimidia differre/ distantem partibus, 23. dimidio & tertio:
 & scriptum per syenen. Septimum hora vna & dimidia ac q̄rto differre/ distantē partibus, 27.
 semissi. Octauum horis duabus differre: distantem partes, triginta & tertium. Nonum
 horis duabus & quarto differre/distantem partes, 33. & tertium. Decimum horis duabus & di
 midia differre: distantē partibus, 36. & scriptū per Hrodia. Vndecimū horis duabus semissi &
 quarto differre: distantē partibus, 38. dimidio & duodecimo. Duodecimū horis tribus differ
 re distantem partibus, 40. dimidio/ tertio & duodecimo. Decimumtertiū horis tribus & quara
 to differre/ distantem partibus, 43. & duodecimo. Decimumquartū horis tribus & media dif
 ferre/distantem partibus, 45. Decimumquintū horis quatuor differre/ distantē partibus, 48.
 & semissi. Decimumsextum horis quatuor & dimidia differre/distantem: partibus, 51. Decim
 umseptimū horis quinq; differre: recedentē partibus, 54. Decimū octauū horis quinq; / & me
 dia differre: distantē partibus, 56. Decimū nonum horis sex differre/ distantem partibus, 58.
 Vigestimū horis septem differre/distantem partibus, 61. Vicestimū primū horis octo differre
 distantem partibus, 63. & scriptum p thulen. Et alius deniq; scribetur ad meridiem ab æquinocti
 ali continens differentiam horæ dimidia/ qui trahetur & per hraptum promontoriū/ & Cattiga
 ra/proxime æquales/ oppositis/recessus habentia/ ab æquinoctiali/partium octo tertii & duode
 cimi.

Cap. xxiiii. Instructio ad eam/in plano orbis habitabilis cōmen
 surate/sphærica positioni descriptionem.

Vper ea deinde in tabula descriptione/symmetriæ seu cōmēsurationis extremorū paralle
 s lorum instructio nobis erit talis. Præparabimus tabulam parallelogrammam rectangul
 lam/qualis est a b c d. duplum habentē proxime a b: latius ipsius a c. supponat autem recta
 a b. fm superiorē positionem futura ad boreales partes descriptionis. Deinde partientes a b. bifari
 am: & ad rectos angulos ipsi e f. rectæ applicabimus ei normā cōmēsuratā & rectam: ita q; sup lō
 gitudine ipsius media linea sup vnā rectam constituat ipsi e f. velut ea circa e g. Et capientes sup ea/
 ipsam e g. talium trigintaquatuor/qualiū est g f. cētum triginta vnus/tertiū: & duodecimi: & cētro
 g/ & interuallo distante ab eo signo sup g f sectionibus. > 9. circulum scribimus futuræ p eo p hro
 dum parallelo/vti h k l. ad longitudinis quidē terminos sex horariis interuallis collectis/ ex vtraq;
 parte ipsius k. sumentes: eam super g e. mediū meridiani lineæ distantia/ quatuor interuallorū pro
 eis super eo per hrodia parallelo quinq; similibus/ per sesquiquartā pxime rationē: & a k. fm h k l.
 periferiā habebimus signa/ per quæ adiungere oportebit. a g. tertiarū partium horarū interualla:
 comprehendentes meridianos. Itaq; & eos qui finiunt terminos/ & hunc g h m. & eum g l n. Scri
 betur autem cōgruenter: & hic per thulen quidem/ interuallo recedente a g. super f g. sectionibus.
 52. velut o p q. æquinoctialis autē recedente ab g. similiter sectionib⁹. 115. velut r s t. oppositus den
 niq; ei per meroen & australissimus distante a g. sectionibus. 131. tertio & duodecimo velut m v n.
 Colliget ergo ipsius quidem r s t. ad o p q. ratio/ quæ centūquindecim ad 52. scdm eam super
 sphæra horum parallelorū rationem. Nam & qualium g s. subiicit centūquindecim talium est/ &
 g p. sectionū quinq; gintaduarū. Et velut g s. ad g p. sic r s t. periferia ad ipsam o p q. Deprehendē
 autē ipsa quidem p k. meridiani distantia: hoc est: quæ ab eo per thulen in eum per hrodum sectio
 num. 27. ipsa vero k s. hoc est. quæ ab eo per hrodum vsq; ad æquinoctialem earundem. 36. Illa
 deniq; s v. hoc est. quæ super oppositum ei per meroen: earundem. 16. tertii & duodecimi. Et am
 plius qualium est p v. scdm latitudinem cognitæ terræ distantia. > 9. tertii & duodecimi: aut inte
 grarum octuaginta: talium erit & h k l. media scdm longitudinē distantia centū quadraginta qua
 tuor/ congruenter eis: quæ ex demonstrationibus supponuntur. Eandem em horum rationem
 habent proxime quadraginta milia latitudinis ad septuagintaduo milia/ eius scdm hrodia paralle
 lum longitudinis. Et reliquos deinde parallelos scribemus: si voluerimus centro rursus g. & in
 tersticiis recedentibus ab s: a qualibus sectionibus: expositis: ab recessibus æquinoctialis: oportet
 deniq; nos: & non dirigere eas: pro meridianis lineas: vsq; ad m v n. parallelum: sed vsq; ad solum
 r s t. æquinoctialem: postea diuidere m v n. periferiam in æqualia atq; æquali numero segmenta
 eis: super eo per meroen sumptis: super ipsas sectiones adiungendo: ab eis scdm æquinoctialem:

in medio cadentes rectas meridianorum: vt ostendatur: qualis sit ea in altera parte æquinoctialis: & ad meridiem declinans positio: ex transumpta inuersione velut habent r x & t y linea.

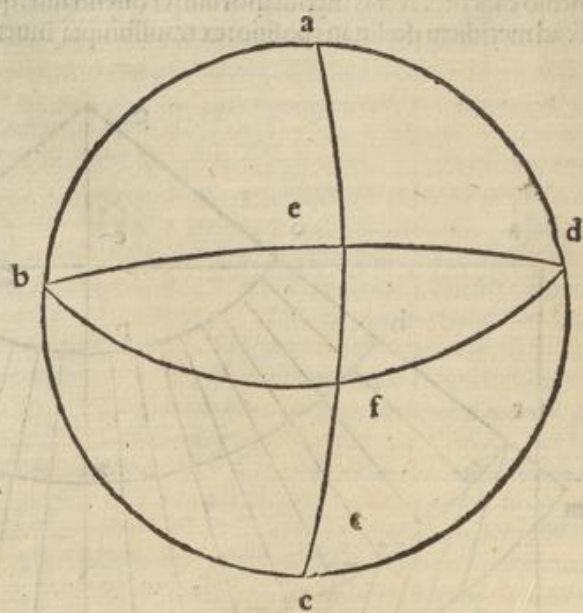

Ceterum propter facilem subordinandorū locorum adnotationē: faciemus normā tenuem æqualem longitudini g f. soli: firmatēq; eam apud g. itaq; allatā fm totā lōgitudinē/descriptionis/ applicari exacte oportet / alterū laterū / meridianorū rectis / ppter id qm fm mediū polum / ipsius decussatio cadit. Diuidamus hoc latus in adiacentia ipsi g f. segmenta centū trigintaunū / aut ipsi g s. sola segmenta centūquindecim. Et adnotabimus numeros ab ea fm æquinoctialem decussatione facientes initium / a quibus & parallelos decebit scribere / vt non eum super descriptione meridianum in omnia segmenta diuidentes & adnotantes / cōfundamus futuras apud ipsum locorū inscriptiones. partientes igitur & æquinoctialem in duodecim horarum centū octuaginta partes & apponentes numeros / ab eo scdm occidentalissimū meridianū initio / afferamus semp / ipm normalis latus super ostensam longitudinis partem / & per eam in normali diuisionem / super eum / scdm latitudinem / signatum situm peruenientes / existentem deniq; super quolibet faciamus notationē eodem modo his / quæ sub sphæra fuere demonstrata.

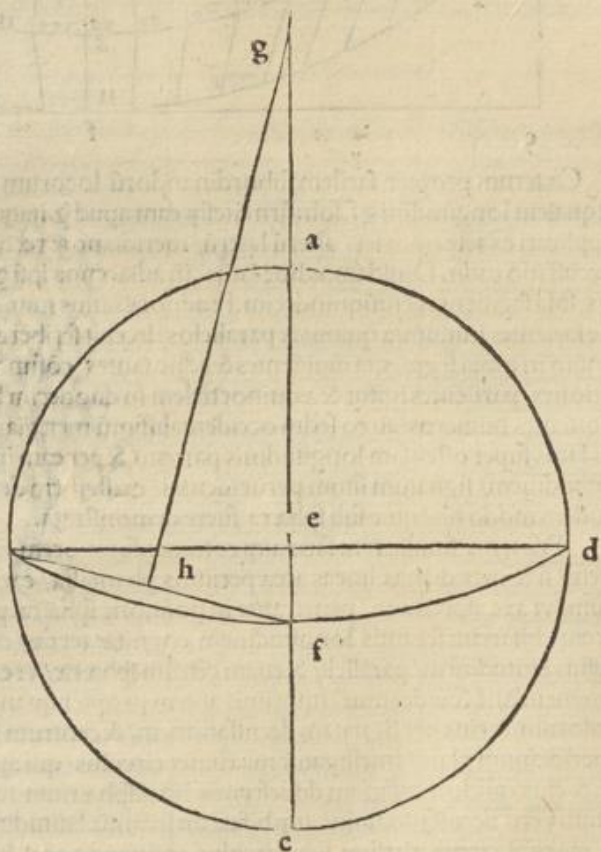
Præterea similiorem sane atq; commensuratiorem faciemus eam in tabula orbis descriptionem / si & meridianas lineas accæperimus phantasia / earum super sphæra meridianarum linearum / vt axe aspectuum / penetrante in positione sphære per eam / apud aspectum decussationem / & eius bifariam secantis longitudinem cognitæ terræ / meridiani / & eius bifariam decussantis / ipsius latitudinem / paralleli / & etiam cætrum sphære / vt ex æquali oppositi fines aspectibus comprehendant & videantur. Imprimis autem propter quantitatem inclinationis / & parallelorū circulorum / & eius per signatam decussationem / & centrum sphære / erecti ad medium longitudinis meridianum plani / intelligatur maximus circulus / qui apparēs hemisphærium determinat / a b c d. & eius quidem bifariam dispescentis hemisphærium meridiani semicirculus a e c. apud aspectum vero decussatio huius atq; bifariam secantis latitudinem paralleli e. signum / & scribatur per e. maximi circuli rursus semicirculus rectus ad a e f c. b e d. Cuius planum videlicet secundum axim subiicietur aspectuum / accæpta deinde e f. periphæria partium vigintitriū semis & tertii. tot em distat / æquinoctialis ab eo per syenen / qui maximus proxime constituit latitudinis. describatur & per f. semicirculus æquinoctialis b f d. inclinatum igitur apparebit tunc æquinoctialis planū & quæuis aliorum parallelorū / ad id / pex axim aspectuū / hanc e f. periferiam partium existentem vigintitriū semis & tertii. Intelligantur iam / hæ a e f c. & b e d rectæ / pro peripheriis / b e rationē habente ad e f. quæ ipsorum. 90. ad. 23. dimidium & tertiu. Et ciecta c a. cadat centrum / in quo scribatur / b f d. circuli segmentum. scdm g.

b iiii

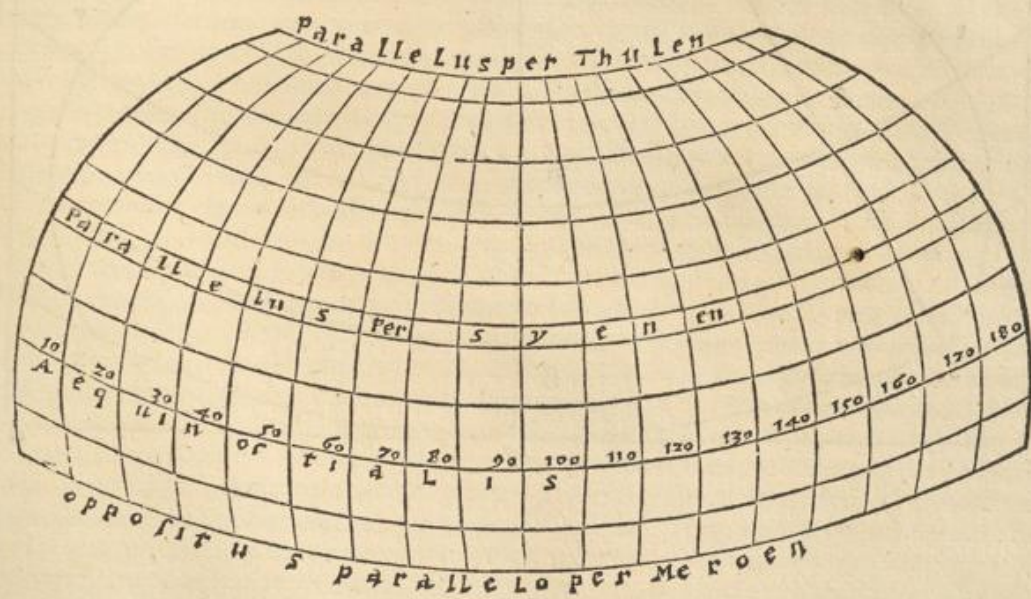
Proponaturq; inuenire huius g f, ad e b, rationē/nectatur iam f b, recta, & bifariam diuisa ipsa ad h, adnectat & h g, perpendicularis videlicet ad b f, facta, quoniam nunc/qualium b e, recta nonaginta talium e f, subiicitur, 23, dimidii tertii earundem erit & b f, quidem sub rēsa, 93, & decimi, is vero sub b f e, angulus talium centum quinquaginta/& tertii: qualium sunt duo recti tricentae sexaginta, Reliquus autē & sub h g f, earundem, 29, & duo tertia, Et ppter hoc ratio est huius g f, ad f h, quae, 181, semis ac tertii ad, 46, & semissem ac vicesimū, Et est q̄liū h f, recta, 46, semis & vicesimi taliū b e, recta nonaginta, Itaq; & qualiūm est e b, quidem recta nonaginta/ taliū habebimus & g f, rectā centū octuaginta vnus semis ac tertii: & g, signum in quo scribant omnes in ea/ super plano/ descriptione paralleli.

His praemissis/exponat, a b c d, tabula/duplam quidem rursus habens a b, ipsius a c, & qualem vero a e, ipsi e b, & ad eas erectam e f, diuidaturq; aequalis quae ipsi e f, recta in nonaginta quadratis partes, accipiatur aut huius quidē f g, partes, 16, tertium & duodecimū, huius vero g h, partes viginti tres semis/ & tertium ipsius deniq; g k, earundem sexagintatium, & g supposito scdm aequinoctialem/ erit & h, quidē/ per quod scribet/ qui per syenen & medius proxime latitudinis parallelus/ atq; f, per quod scribetur determinas australē finē: & k, p quod scribet definiens septemtrionalem positionē: & per thulen insulā cadens. Et iam eicientes/ ad eam super ipsa k l, in aliis exemplarib;/ sup ipsa sumēdo g l, eorundē centū octuaginta vnus & fere tertii segmentor;/ aut & centū octuaginta partium solum, Nihilō em cōsideratione digno/ ppter hoc descriptio differet, Cētro l, & interuallis f & h & k, ipsas q k r & o h p & m f n, peripherias scribimus, Ipsa igit ppria ratio parallelorū: ad id/ per axim aspectū planū inclinationis/ sic erit seruata/ quoniam autē & ibi axis nuere quoq; debet ad h, & erectus esse/ ad hoc tabulae planum/ vt rursus ex aequali oppositi fines descriptionis aspectu depræhendant: vt autē & longitudo cōmensurata sit latitudini/ quoniam super sphaera/ qualiū est maximus circulus quinq; taliū proxime/ hic quidem per thulen colligif duar; & quarti/ qui vero per syenen quatuor semis & duodecimi qui deniq; p meroen quatuor semis & tertii, Oportet autē ex vtraq; parte ipsius f k, meridianæ rectæ/ octo & decem ponere meridianos per tertiam partē vnus horæ aequinoctialis/ in suppletio

nem/ eorum sub tota longitudine contentorū. Semicirculoꝝ accipimus æqueualentia segmen-
 ta: scđm quemlibet expositorū trium parallelorū/ ipsis tertiæ partis vnus horæ/ quinq; partibus/
 ab k. quidem per duas partes & quartum facientes sectiones/ qualiū habebamus e f. rectam. 90.
 ab h. vero quatuor semis & duodecimum/ ab f. deniq; quatuor semis & tertium super eisdem.
 Deinde scribentes per æqueualentia tria signa futuras pro reliquis meridianis periferias vt deter-
 minantes omnem longitudinem/ & eam s v. & eam x y z. Complebimus insuper & eas/ pro res-
 liquis parallelis/ centro quidē rursus l. interuallis vero factis super f k. segmentis: scđm eas ad æquis-
 noctialem ipsorū distantias. Hæc deniq; iam similior ei super sphæra figuræ/ Quod ex tali descri-
 ptione/ super priorem seipso est manifestum/ quoniã & ibi manente sphæra & non reuoluta quod
 & tabulæ conuenit ex necessitate/ scđm medium descriptionis aspectum vertendo/ vnus quidē me-
 dius meridianus/ in eo pex axim aspectum plano cadens/ rectæ quidem prebet phantasiã/ qui ve-
 ro ex vtraq; parte huius omnes inuersi scđm concaua ad ipsum apparent/ & magis/ plus ab ipso dis-
 stantes: quod & ibi custoditur/ cum decenti conuexitatū proportione & etiam cōmensuratio pa-
 rallelorum periferiarū adinuicem/ non super solis his subtus æquinoctialem: & cum per thulen/
 vt illic seruat propriam rationem/ sed & super aliis/ vt est quam maxime prope/ quemadmodū licet
 experientibus considerare. Et totius latitudinis ad totam longitudinē/ nō super solo rursus eo
 per Hrodiam scripto parallelo/ quemadmodū illic: sed super omnibus simpliciter. Cum enim &
 ibi perferibamus s & v. rectam velut in priore figura/ huius h &. periferia minorem videlicet faciet
 rationem/ ad ipsas f s & k v. decente/ in hac descriptione. ratione/ quæ deficit/ iuxta totum h t. in-
 tellectam/ scđm æquinoctialem. Et si hanc cōmensuratam fecerimus ipsi k f. latitudinis distantia/
 hæ f s & k v. maiores erunt his ad f k. symmetriis. id est. cōmensurationibus quemadmodū & h t.
 Et si f s & k v. seruemus ipsi f k. cōmensuratas/ h &. minor erit/ ea ad k f symmetria seu cōmensuratiōe
 quemadmodū & ea k v. h. t. His igitur instructio hæc plus perficitur priore. Deficit autem ab il-
 la/ & hæc facilitate descriptionis/ quoniam illic quidem/ erat a normalis circumductione/ & appo-
 sitione: vno solo parallelorū scripto/ & diuiso instituere quemlibet locorum ibi autem neutiquã
 tali promptitudine propter eas meridianarū linearum ad mediam inuersiones: omnesq; circulos
 quia describendum est. Et eas in medio laterculorū/ cadentes positiones/ ad tota continentia late-
 ra/ quadam per signatas partes ratiocinatione coniectare. His autem sic habentibus honore quis-
 dem præferendum mihi & ibi & vbiq; quod pulchrius/ & integrius/ deteriori/ & facili. Seruandum
 autem simul ambas instructiones subiectas eorum causa/ super promptiorem earum: ex facilitate
 subintroducendorum.

Qualium est æquinoctialis quinque/talium qui per meroen quatuor semis ac tertii ad rationem habendam ad ipsum: quam, 30. ad. 29.

Qualium est æquinoctialis quinque talium qui per syenen. 4. semis & duodecimi ad rationem habendam ad ipsum/ quam 60. ad. 55. hoc est. duodecim ad undecim.

Qualium est æquinoctialis quinque talium est per hrodum. 4. ad rationem habendam ad ipsum sesqui quartam.

Qualium est æquinoctialis quinque/ talium qui per thulen duo & quartum: vt ratio habeatur ad ipsum quam, 20. ad. 9.

Cl. Ptolomæi geographica institutio
nis primus finit.

